

MGR. MIROSLAV PAVEL: VZTAHY ČESKOSLOVENSKÉ A NIZOZEMSKÉ ARCHITEKTONICKÉ AVANTGARDY V PRVNÍ POLOVINĚ 20. STOLETÍ A ROLE CONGRÈS IN- TERNATIONAL D'ARCHITECTURE MODERNE (CIAM) V TĚCHTO VZTAZÍCH

RIGORÓZNÍ PRÁCE

Když Miroslav Pavel obhajoval počátkem roku 2010 svou diplomovou práci *Vývoj české a nizozemské architektury v první polovině 20. století a jejich vzájemné kontakty*, využil jsem v roli oponenta toho, že jsem mohl sledovat jeho zkoumání vztahů české a nizozemské moderní architektury od počátku, a ocenil cestu, kterou při tom urazil. Mohu tak učinit i dnes, kdy k obhajobě předkládá práci rigorózní. Čas, který mezi těmito dvěma body Pavlovy profesní dráhy uplynul, nebyl rozhodně promarněný. Autor vyšel z promyšlené koncepce, která se osvědčila již v diplomové práci, a podstatně rozšířil a prohloubil především právě ta dílčí témata, která lze považovat za nejobtížnější.

Téma práce klade mimořádné nároky. Autor měl sice k dispozici poměrně bohatý fond odborné literatury a díky své jazykové kompetenci a studijnímu pobytu v Nizozemsku získal velmi solidní orientaci v literatuře světové, skutečně relevantní literatura k samotnému tématu ale neexistuje. Pomínou-li pasáže o nizozemských pobytech českých architektů v chudičkové literatuře memoárové, obvyklé konstatování vlivu nizozemské architektury na tu polohu časné moderny, kterou nejlépe reprezentuje tvorba Otakara Novotného v 1. desetiletí minulého století, a ojedinělé zmínky v časopiseckých studiích, téma se v domácí literatuře k architektuře 20. století prakticky nevyskytuje. S reflexí československé moderní architektury v nizozemském prostředí je to obdobné. Autorovo rozhodnutí vést studii jako komparativní je tak nutno ocenit jako statečné: Na neprobádanou půdu vztahů československé a nizozemské avantgardy se vydal bez opory.

Autor v předkládané práci zúročil nejen důkladné seznámení s literaturou a poznatky, které získal v Nizozemsku na přednáškách a při konzultacích. Velmi oceňuji, s jako důsledností dbal na to, aby se ze záběru neztrácela samotná architektura, jak se v některých teoretických a uměleckohistorických textech stává, a aby probírané stavby důkladně poznal in situ v jejich autentické podobě. Jako plodné se ukázalo soustředění na dobové diskuse a prostředí, v němž se odehrávaly, na architektonické skupiny a spolky a jejich vzájemné vztahy. V centru pozornosti se pak logicky ocitl Congrès International d'Architecture Moderne (CIAM) a československá účast v něm,

přesněji, jak autor vtipně pojmenovává názvem kapitoly, „československá (ne)činnost“.

Miroslav Pavel svůj předmět uchopil v plné vývojové dynamice od sklonku 19. století do II. světové války. Kontext vývoje svého předmětu exponuje s dobrým porozuměním stylovému vývoji moderní architektury i jeho kulturnímu, socioekonomickému a politickému pozadí. Nejde tu po vyšlapaných cestách, nereprodukuje jen již napsané a rád přiznávám, že příslušné historické kapitoly pro mne i jako historika architektury byly osvěživým čtením. I v této souvislosti musím vyzdvihnout důslednost, s níž autor respektuje mimoumělecké determinanty architektury a citlivě vyvažuje mezi teoretickými programy a realitou stavební praxe.

Nedopátral-li se autor vlivů československé architektury v Nizozemsku, konstatuje alespoň stavební expanzi firmy Baťa, závod a sídliště Best (Batadorp) a Dům služby Baťa v Amsterdamu. Jejich protějškem na našem území je dům Marta Stama ve výstavní kolonii Baba. Z analýzy vlivů nizozemské architektury na českou, prokázaných přesvědčivě v díle Jana Kotěry, Otakara Novotného a Pavla Janáka, autorovi vyvstává především dílo Janákova žáka Josefa Poláška. „Československá avantgarda spíše impulsy nasávala, než produkovala,“ konstatuje autor na s. 174, a jeho obraz vzájemných vlivů československé a nizozemské architektury to potvrzuje. Přesvědčivá objektivita tohoto obrazu patří k silným charakteristikám předložené práce.

Souhrnně mohu tuto studii hodnotit jako zralé dílo, které vyznačují promyšlená východiska, přehledná kompozice a korektní zpracování a podkládá důkladné studium literatury i architektonických děl. Především ale mohu zdůraznit, že jde o původní příspěvek k poznání problematiky dosud nedostatečně zpracované, přinášející cenné nové poznatky a impulsy. Rigorózní práci Mgr. Miroslava Pavla *Vztahy československé a nizozemské architektonické avantgardy v první polovině 20. století a role Congrès International d' Architecture Moderne (CIAM)* mohu tak **plně doporučit k obhajobě.**

V Praze 20. října 2012

PhDr. Vladimír Czumalo, CSc.